

TIDEVARVET

Nr 3. 16 jan.

Nr 3. 4 årg. 1926.

Tidevarvet N:r 3

Riksdagens öppnande, Fred och frihets upplysningsvecka i Stockholm, Kvinnornas idrottsriksdag i Göteborg — allt detta är händelser, som präglade Tidevarvets tredje nummer för det nya året.

Numrets ledare heter därför *Ater ett trontal*.

Artikeln *Rikshushållet* innehåller en hastig blick på några intressanta detaljer i statsverkspropositionen.

Fredsoorientering redogör för föredragen under upplysningsveckans första dagar.

Under denna vecka anslogs en af-
ton åt diskussion över pressens upp-
gift vid skapandet av en ny mentalitet.
Dr Verner Söderberg och fru
Elin Wägner inledde diskussionen.
Fru Wagners inlägg publiceras under
rubriken *Vi och våra tidningar*.

På femte sidan återfinnes redogö-
relse för *Idrottsriksdagens* intressanta
förhandlingar och diskussioner.

Antikens idrottskvinnor lär oss åt-
skilligt om den antika idrottens höga
nivå. Med fullt fog kan man säga
upp det antika idealet för en modern
tids människor.

Två slags kunglighet visar prov på
hur kunglig kristidsmoral stundom
kan ta sig ut.

Litterär nyodling av Elsa Wilkens
är en blick in i modern fransk litte-
ratur.

Barnen och svalorna, en för Tide-
varvet skriven novell av den österri-
kiska författarinnan *Else Feldmann*.

Vi ha mottagit flera skrivelser och
påringningar med anledning av att
prenumerationsblankett till Tidevarvet
utgick även med nr 2. Detta
dels från postprenumeranter, dels
från sådana expeditionsprenumeranter,
som redan inkommit. Blanketten
var inte menad som någon förolämpning
till dessa. Den sändes till
tjänst för dem, som ännu icke prenume-
rerat, men vi kunde vid upplagan
utsändande inte skilja på de olika
kategorierna. En postprenumerant
skriver: "jag har prenumererat
och kommer alltid att göra det."
Tack för det vänliga löftet!

Antikens idrottskvinnor

Vid riksmötet för kvinnlig fysisk fostran höll intendenten dr G. Munthe ett intressant föredrag över Idrott och kroppskultur; den antika konsten, Vi meddela här huvudpunkterna i detsamma.

Om man vill söka efter ett land och ett folk, där idrott hållits högt i ära, sade doktor Munthe, vänder man sig till Grekland vid tiden för perserkriegen eller omkring 500 f. Kr.

Grekerna tälde inga idrotter som fordrade ösköna ansträngningar. I konsten ha vi en ovärderlig källa att lära känna grekisk idrott.

Redan Homeros omtalar idrott. Man brukade hedra framstående män med idrottsspel vid deras eldbegångelse. Småningom blev det vanligt med regelbundna idrottsfester, varvid allmän landsfred påbjöds. Den som fläckade sina händer med blod var för alltid utesluten.

Ursprunget till idrotts spelen söker man i sagan om Peleus, som utmanade en konung i kappkörning för att få hans dotter till äkta.

Vid det idrotts spel, som enligt Homeros hölls vid Patrokles begravning,

var första pris en brönstrefot, värd åtskilliga oxar, andra pris en kvinna, kunnig i vävnad och sömrad etc. och värd 4 oxar. Vanligen utgjorde en segerbindel eller en lagerkrans enda priset.

De viktigaste tävlingarna utgjordes av fotlöpning, vapenlopp med hjälm och sköldar, kast och hopp.

Genom att svänga tyngder i händerna nådde man större längd vid hoppet. Stavhopp användes inte utom för att komma upp på hästen.

Eftersom rekordet i Grekland vid hopp, 18 meter, är en fysisk omöjlighet, torde man där ha använt sig av något slags trestegshopp.

Kastet utfördes med en rund sten-skiva men utan svängning av kroppen. Svängningen infördes av amerikanerna, som tog upp den från sin slungkastning.

Grekernas femkamp (pentaton) omfattade: fotlöpning, längdhopp, diskuskastning, spjutkastning och boxning.

Vid boxning fanns ingen ring och man slogs inte i ronder utan tills den ene stupade. Man var inte heller in-
delade i klasser efter vikt, varför en atlettyp snart utbildade sig.

I Teokritos andra idyll skildras en boxning så realistiskt som om den vore ett modernt idrottsreferat.

Bäskjutning främjades, därför att den ansågs befördta vackra ställningar.

Ett slags antik fotboll med små bollar och ett bollspel med klubbor påminnande om hockey eller bandy fanns också.

Kappkörning, den kanske färligaste sporten, favoriserades av de rika grekerna i Mindre Asien. Man avlönade körsvenner, vilka måste besitta stort

personligt mod och stor kallblodighet för att klara de farliga svängarna vid vändstolparna på arenan.

Vid ridtävlingar red man utan sadel och stigbygel.

I simning och segling voro grekerna av gammalt skickliga. Den kanske vackraste grekiska vasmålning som finns avbildar Dionysos seglande omkring med ett vinträd i båten och omgiven av simmande delfiner.

Även kvinnorna hade idrottsövningar. Det berättas om Pentiselea att hon kämpade med Apollo men därunder föttades av sådan kärlek till honom att hennes kraft förlamades. Apollo besegrade henne och dödade henne med sitt svär. Just när han givit henne det dödande hugget uppfattar han emellertid hennes blick och gripes även han av kärlek, men för sent.

I Sparta hade man särskilda idrottsplatser, s. k. gymnasier, där flickorna fingo öva sig.

Till de olympiska spelen hade emellertid inga kvinnor tillträde, det var vid dödsstraff förbjudet för dem att åskåda mäns uppsvisningar, inte av blygsamhet utan av religiösa skäl. Det berättas emellertid om en kvinna, Ferenike att hon klädde ut sig till tränare för att få följa sin son till de olympiska spelen. När han segrade blev hon emellertid så glad att hon röjde sig. Dömen skulle gå i uppfyllelse, men Ferenike blev benädd av den orsak att hon var dotter till en olympiasegrare, hustru till en olympiasegrare och nu också mor till en olympiasegrare.

Den kvinnliga idrotten var vanligen kombinerad med dans för att uppnå större mjukhet i rörelserna.

Två slags kunglighet

Det finns två slag av kunglighet. Den sort som representeras t. ex. av de båda nu döda änkedrottningarna Alexandra av England och Margeritha av Italien tyckes vara i utdöende. Det är den sort, som har fullt klart för sig, att med kunglighetens privilegier följer stora skyldigheter, som i hög grad inkräktar på den kungliga personens rörelsefrihet och lägger sträng självdisciplin.

De båda änkedrottningarna, båda skönheter och pliktrogna utövare av representationsplikterna under sina drottningtider, voro idealiska änkedrottningar. Margeritha blev änka år 1900, då kung Umberto mördades. Sedan dess, i 25 år, har hon blott ägnat sig åt andakts- och barnhärtighetsövningar och aldrig visat sig offentligt annat än vid sin årliga vällfärd till kung Umbertos grav. Att hon hyste sympati för fascismen är ett ytterligare bevis på självförnekelse. Mussolini har ju reducerat hennes son till en andrarangsfigur, som lever i skuggan av den store hertigen.

Representanter för det andra slaget av kunglighet, dem som blott har fördringar ha väl alltid funnits, men man har mindre tålmod med dem nu för tiden. Dit hör ett stort antal av de tyska furstehusens medlemmar, framför allt Kejsarhusets och dit på sitt sätt också exkronprins Carol av Rumänien.

Historien om de tyska furstehusens anspråk på guds och pennings av sina forna riken är hart när otrolig.

Vid revolutionen, då hela sällskapet fick stryka på foten och tyska republikens skapades, voro de glada att rädda livet och det nödvändigaste. Somliga flydde, andra stannade kvar men aktade sig för att företaga något, som drog uppmärksamheten till dem.

Nu ha de repat mod igen. Huset Saxon Coburg Gotha fick sin egendom konfiskerad av den nya thüringska staten i augusti 1919. I mars 1925 förklarade tyska riksdomstolen att beslutet var emot Weimarkonstitutionen. Nu fordrar exhertigen tillbakå den hertigligen förmögenheten och har därmed bragt den thüringska staten i stora finansiella svårigheter, vilket antagligen röra honom. Exemplet har nu följts bland annat av exkejsaren, som för sig och sin familj begär slott med inredning, jord, skogar, juveler och redan pengar till ett sammanlagt belopp av mer än 200 millioner kronor. Han har hittills efter tronavsägelsens plockat ut det fattiga landet mer än denna summa och är ändå inte nöjd. Han vill helt enkelt ha ut till sista öret allt vad han förfogade över som kejsare. Tyska medborgare, vilkas egendom blivit exproprierade, ha annars fått nöja sig av en ersättning av 25 %.

Tyska staten har utan samvetsklag genom jättreförfalskning av valutan befriat sig från alla sina inre krisflöskulder till till ena sparare. Men till det kejserliga och de furstliga husen tas de otroligaste hänsyn. Simplissimus har med en dräpan-

de politisk karikatyr åskådliggjort missförhållandet mellan kejsarfamiljens girighet och nöden i Tyskland under innevarande vinter. Man ser ett proletarhem med utsvultna barn, och fadern förklarar för dem utelivandet av all julglädje med orden: I år har jultomten ingen tid med oss. Han måste resa med 30,000,000 guldmärk till exkejsaren på Doorn.

Även i det devota Tyskland har kejsarens och furstarnas anspråk väckt ont blod. Hur illa omtyckta änkommunisterna äro tros det, att de skola få det nödvändiga antalet (4 millioner) röster med sig, som behövs för att en folkomröstning enligt författningen skulle komma till stånd. Folket skulle då i stället för de högre ämbetsmännen och juristerna döma över furstarnas anspråk. Och domen lär då bli en annan.

Kanske ha de höga herrskaperna gjort republiken en tjänst genom att göra sig grundligt impopulära.

Exkronprinsen av Rumänien är en typ, som på annat sätt sätter egna lustar före landets väl. Han skickades till drottning Alexandras begravning för att lufta sig litet, men här i detta sammanhang fört ett så vilt liv i London och Paris, att det väckt skandal. Inte kom han hem heller, när han skulle, och slutligen skickar han sin tronavsägelse, som mottogs med förtjusning i Rumänien.

Den slarviga prinsen med de många älskarinnorna har endast intresse så tillvida, som det kan tänkas, att det

Politisk overtyg

Om svenska folket besökte riksdagsläkarna och skärskådade sin lagstiftande församling första dagen av en riksdagsperiod skulle det få den uppfattning, att endräkt, fröjd och försoning bruka råda mellan dess medlemmar och att talet om partigräl och parlamentsleda är en myt.

De som under förra riksdagen voro isken antagonister le så kärvtilligt mot varandra som hade de aldrig växlut annat än honungssöta repliker och "god fortsättning" och "välkommen tillbaka" surra i luften.

Det var i år precis likadant som alla andra år när det politiska högvarteret på Helgeandsholmen på måndagen slog upp sina portar för folkvalda och senatorer. Ett lika förbitvat stim och stöj som vanligt rådde i plenalsalen tills kamrarnas ålderspresidenter slog klubborna i bordet, åskade tystnad och hälsade sina arbetskamrater välkomna till 1926 års riksdag.

Andra kamrarnas ålderspresident greve Raoul Hamilton, tog till utgångspunkt för sitt välkomstal Locarnoavtalet. Detta det första steget till en varaktig fred i vår världskedja är tryggat icke genom ökade rustningar utan genom en känsla av solidaritet mellan folken. Ty vi äro icke allena förpliktigade att vara goda medborgare i eget land utan även i vårt Europa. (Observera att uttrycket europeisk medborgare nu även trängt inom vår riksdags murar.) De av oss som ha en ljus syn på mänsklighetens utveckling till det bättre våga även tro, att rättskänslan skall efter långa vinna allt starkare rotfäste bland folken och att en opinion skall resa sig inom världen, mäktig nog att kväva varje tanke på anfällskrig. (Men om tankarna på anfällskrig äro kvävda behöva vi då tänka på försvarskrig?)

Samtidigt protesterade Trygger i första kamraren om framtida strider nationerna emellan. Så olika kunna uppfattningarna vara.

Flera av kamrarnas mest framstående medlemmar, som vid förra årets riksdagsöppnande syntes på sina platser, äro nu borta. I senaten har redaktör Ljunglund intagit den plats, som Sam Clason lämnat tom. Andra kamrarnas förlorade redan förra året två av sina store män Branting och Thorsson, vilkas platser i vårt politiska liv bliva svåra att fylla. Som deras efterträdare i riksförsamlingen har ett oberäkneligt öde placerat två kvinnor, fruarna Wessman och Nordgren. Ärvet efter Branting och Thorsson är svårt att förvalta för vem det vara månede.

Kamrarnas sammansättning i övrigt har givetvis ändrats till följd av en del avskedelser. Några av dess ledamöter ha även under sommaren och höstens lopp skiftat färg. De riksdagsledamöter, som efter de fristnades sprängning varit vilddar ha nu krupt in till de folkröstmännen. Alla så när som på fröken Hesselgren. Och den liberala herr Rune har bytt skepp och lämnat den liberala skutan för den folkröstmännen.

R. H.-n.

kan ha sina risker med en treårig barnunge som tronföljare. Rumäniens läge är inte så stabilt. År 1918 fick det Bessarabien, som förut tillhört Ryssland. Rumänien har uppehållit militärdiktatur i landet och militären har behandlat befolkningen på det grymmaste sätt. Tortyr — vi skall inte säga medeltda tortyr utan modern tortyr — har använts för att kuva revolter, som falkskeligen missvägnats för att ha karaktär av sammansvärjning med sovjet. Maktfullkomliga löjnanter ha skjutit oskyldiga i massvis. Allt är tillrättalagt för ett ingripande från Bessarabiens forna härskare Sovjet-Ryssland.

Nog finnes det för en rumänsk tronföljare åtskilligt att intressera sig för i det rike, som han kallats att styra.

På detta sätt arbetar kungligheten på att avskaffa sig själv.

Husmoderns arbete

består till icke ringa del i utväljandet av de bästa inköpskällorna. För livsmedel är valet lätt. I våra 129 butiker gäller principen: högsta kvalitet till lägsta pris.

Konsumtionsföreningen Stockholm m. O.

Fredsoorientering

Internationella kvinnoförbundets uppsynsveckor för behandling av de politiska, ekonomiska, sociala och etiska faktorernas betydelse för världsfred och folkförsörjning står nu inför sitt slut.

Det program, som under den gångna veckan genomgått, rymmer i sig ett helt komplex av var för sig viktiga spörsmål, som direkt eller indirekt öva sitt inflytande på fredsproblemet.

När statsminister Sandler torsdagen den 7 jan. öppnade veckan, yttrade han, att programmet vid första ögonkastet brokiga komposition vittnade om en aktingsbjudande vilja att medtaga största möjliga antalet faktorer, som bidraga till fredsproblemet lösning i samspel eller motverkan. Ty vem är den som bestämmer, att fredens problem, hindren och svårigheterna, vägnarna och möjligheterna att nå fram kunna överblickas från alla dessa utsiktspunkter.

Fredsproblemet är, yttrade statsministern, ett av de universellt mänskliga problemen. Jag vill här ge en särskild understrykning åt den andliga faktorn veckans program ställt främst: *skapandet av en ny mentalitet.*

Det säger jag utifrån annat därför att kvinnornas insatser i det ofeuliga borden just i detta stycke bära en god frukt. Därmed önskar jag icke framställas saken som blevle världens en Edens lustgård, bara alla tydligen samlades i mjuka kvinnohänder. Det kan nog finnas grund — även vad fredsfrågan angår — för att önska, då kvinnorna nu alltså deltaga i allmänna angelägenheter: måtte de bara icke bliva alltför lika männen.

Så långt statsministern.

Vi undervärdar icke betydelsen av den uppgift, som kvinnorna här vid skapandet av en ny mentalitet. Det första steget är då att själv förvärva den, vilket möjligen skulle ligga mera till för kvinnorna.

Men det är en smula orooväckande för kvinnorna, att även i form av en allsvärdhet få borden av fredsarbetet lassad över på sina skuldor.

Och statsministerns uppmaning till kvinnorna att arbeta för freden upptas av pressen så att hela denna fredsveckor till en början och vidare hela fredsarbetet är ett kvinnornas arbete. Men det är icke en fråga för en enskild nation, ett parti eller ett kön. Därutill är ansvaret för dess lösning för tungt och ödesdigert.

Skapandet av en ny mentalitet är den måhända viktigaste faktorn vid lastkommande av världsfred och folkförsörjning, och var ämnet för första dagens förhandlingar. Då skolan äger en auktoritet, som hemmen i allmänhet skada, blir det på denna, som huvudparten av borden och ansvaret faller. Dess förmodade och försämrade i detta avseende blev därför det centrum, kring vilket diskussionen cirkulerade. Viktigast är här historieverdningen. Lektor Wilhelm Carlgen gav en ingående framställning av den franska, tyska, engelska och amerikanska historiepädagogiken och fann den vara en konjunkturprodukt präglad av djupa hängande nationella egendomsförluster och ofta färgad av nationalitetsiska lidelser. Utan en utrensning av de besattande elementen i läroböckerna kunde man icke få till stånd en ny mentalitet hos det uppväxande släktet. Enligt *talarens* uppfattning vore de svenska historieböckerna mera lidelsefärdiga och mindre nationalitetsiskt betonade än de utländska. Det vore dock synd om pacifisterna av detta ordförande skulle låta sig förlidas att tycka, att allt är bra hos Odner. Med anknytning till lektor Carlgens föredrag diskuteras frågan om hur fredsytspunkterna skola kunna tillgodoseas vid historieverdningen. Lektor Th. Blomkvist önskade en revidering av historien i objektiv riktning. Ungdomen bör ej matas med stridsbildningar

och annat, som är av föredragsvis militärt intresse. I stället bör undervisas om N. F. Haagdomstolen etc. Framför allt måste vi ha bört det romantiska skimmer, som omgiver utaget och reduceras staten från ett nystiskt högre väsen bortom gott och ont, till en betydligt mera konkret skapelset, en regulator för människornas inbördes förhållande.

Ett uppmärksammat inlägg gjordes av förbundets finska gäst, dr. Matliki Friberg. Hennes ord fingo den betydelse som en fredsparoll från ett så provat och hotat land som Finland måste få.

Rektor Hermelin talade om självuppostran, om nödvändigheten av att ge oss själva till de revolutionerande tankeprocesser, som begynnas i vårt inre, då något nytt skall bli till.

Österlandets själ och västerlandets

Den mentalitet, som nu behärskar Västerlandet har utsatts för kritik icke endast från västerlänningar själva. Dess väpnade fiender finnas i Österlandet. Österlänningarnas syn på vår kultur har mycket att lära oss såsom framgick av pastor Paul Sande grens föredrag över detta ämne.

Den första kontakten med Europa väckte Österlandets avsky. Orsaken var österlänningarnas hänsynslösa framfart och rofferi. Sedan man i Europa kommit underfund med det okloka i detta tillvägagångssätt, förändrades till det yttre Västerlandets hållning mot Östern. Som en naturlig följd uppstod en ändrad uppfattning av européerna och deras kultur. Östern blev alltmåra intresserad, lärde känna de västerländska kulturen och tilläggade sig särskilt de tekniska uppfinningarna. Österlänningens kritik mot mycket hos den nya världens, som började få insteg i hans världsdel, väcktes vid närmare beröring med densamma. En reaktion inträdde.

De främsta representanterna för denna reaktion mot de västerländska idealerna är Kalindranaath Tagore och Gandhi. Tagore föreläser ingalunda det goda Västern gjort Österns folk. Han medger, att lag och ordning genom europeerna skapats i Indien.

Sin kritik mot den västerländska kulturen riktar Tagore främst mot dess nationalism, som han anser vara Västerlandets svaghet. Nationalismen är, säger han, en damm, som hindrar den västerländska kulturens rika tillflyde till den övriga världen. Så länge nationalismen består, kan det icke bli någon högre mänsklighet. Svalget mellan Västern och Östern skulle icke finnas, utan ett närmande skulle ske, som man insåg i huru många fall dessa båda världsdelskomplexer varandra.

Gandhi erkänner även att han är mycket tack skyldig Västerlandet, ty det var där som han först fann sin själv. Han har hela livet igenom behållit en med kritik blandad kärlek till det land, England, där han fått sin uppfostran.

Men Europas olycka, för vilken Gandhi har en öppen blick, hotnar enligt honom i den krassa materialism, som präglar den västerländska kulturen. Han uppser sig mot tendensen att låta de västerländska idealen segra även i Indien och tränga ut dess äldre och skönare kultur. Ingen har som Gandhi för Indien folk levandegjord Kristi bild. Pastor Sandegren som själv tillhör en missionsfamilj och levat större delen av sitt liv i Indien, var av den uppfattningen, att kristendomen är den brygga, som kan förena österländsk och västerländsk ande.

Nationernas förbund

Givetvis var en stor plats på programmet anslagen åt Nationernas Förbund. Det förnämsta redskapet för Nationernas Förbunds strävanden att skapa en ny rättsordning mellan staterna, nämligen skiljedomsföreläggandet, utgjorde ämnet för fru An-

na Bugge-Wickells föredrag. Fru Wickell har redan tidigare i Tidevarvet nr 49 för 1925 redogjort för skiljedomstankens framtag.

Det gäller emellertid icke endast för Nationernas Förbund att söka förhindra krigsutbrott utan också söka undanröja de missförhållanden och orättvisor, som förestå människor att gripa till vapen. Denna förbundets humanitära verksamhet utgör ämnet för fröken Henni Fröckhammers föredrag. N. F. arbetar mot vita slavhandeln, mot opiumhandeln och mot smittosamma sjukdomar. Det hjälper krigsfångar och flyktingar, särskilt de ryska, grekiska och armeniska.

Samverkan på alla områden är parollen för Nationernas Förbund. Om intellektuellt samarbete mellan nationerna talade professor Kristine Bonnevie från Norge.

Generalstrejken

Redaktör *Arthur Engberg* gav under fredagens förhandlingar en historisk översikt över socialdemokratiens strävan för freden. Den första perioden representerar den utopiska pacifismens ålder. Den värdar till mänsklighetsönskan och förnuftet.

(Är det utopiskt, vad skall man då vänta till?)

Den andra perioden, som man kan räkna från 1800-talets sista år, kännetecknas av ett positivt byggnadsprogram. I en av internationalens många resolutioner framhålls, att ett universellt folkförbund är målet för socialismens strävan. När sedan detta förbund blev förverkligat, betöde socialismen att söka erövra inflytande inom dess ramar.

Redaktör Engberg lade stor vikt vid den tanke, som han också talade för vid N. F:s sista rådmöte, nämligen generalstrejken i förbundets tjänst.

Det är en smula vemodigt att tänka, att resolution om generalstrejk vid krigsutbrott fattades på kongressen redan 1891. Vilket värde den än har eller icke har, måste den nu moderniserats. Vi ha genom N. F. efter Genèveprotokollet och Locarno-fördraget fått en ny definition på angripars. Det är inte den som först går över ett annat lands gränser utan den, som vägrar underkasta sig skiljedom.

Därmed har ju också problemet om tillgripandet av storstrejk i händelse av krigsfara kommit i ett nytt ämne. På en kongress i Marseille följde det fattade den politiska internationalen en resolution enligt vilken generalstrejk skall proklameras inom ett år, som vägrar att underkasta sig skiljedom.

Efter tillkomsten av N. F. är det uppenbart, att problemet icke längre rimligtvis kan vara att medelst storstrejk hindra krig. Strejkvapnet måste i stället begagnas av arbetarklassen för att på ett effektivt sätt framtvunga efterlevnad av förbundspaktens. Arbetarna böra betrakta och behandla även sitt eget lands regering som fiende till såväl det egna folket som mänskligheten, om denna regering vägrar att acceptera rättsligt förfarande eller bryter mot förbundsförpliktelserna.

Staternas moral

Under fredsveckans fortsatta förhandlingar hade förbundets danske gäst, rektor Axel Dam, tillfälle att i ett föredrag framföra sina rättsmoraliska principer. Då rektor Honorine Hermelin inom den närmaste framtiden kommer att giva Tidevarvets läsarets en djupare inblick i dessa intressanta spörsmål, som på sista tiden tilldragit sig ökad uppmärksamhet, inskränka vi oss till ett kortfattat referat av rektor Dams föredrag.

Man kan utan större svårighet konstatera att det rättsmoraliska begreppet är i det offentliga livet ett helt annat än för den enskilde. Staten behåller ständigt övertaget och orättvisor, för vilka den skulle ådöma en sådant svåra straff. Staten pålägger tvångsskatter, gör-förfalskningar genom att taga upp till sin kommande generationer få betala och kränka på mångfaldiga sätt medborgarnas rent mänskliga rättigheter. Och likaratt är förhållandet staterna emellan. I stället bör staten tillägna sig så-

Om Tidevarvet

Några brevutdrag

Yrkesinspektorn, stadsfullmäktigen i Köpenhamn, *Julie Arendt*, skriver: "— Jag har härmot fått på prenumerera på Tidevarvet för 1926. Jag kan alls icke tänka mig att undvara tidningen — den är intressant, kultiverad och frisinnad som få andra."

Trafikkontrollören, fröken *Ana Westergaard*, också från Köpenhamn:

I det jag önskar Er ett gott nytt år, sänder jag Er mitt hjärtligaste tack för vad Tidevarvet har varit för mig under det gamla — nämligen något av en uppberedelse i riktning mot idealitidningen. Det har varit en verklig njutning att läsa tidningen och en verklig saknad, om den någon enstaka kördagsafton icke hunnit hit. Jag tror att tidningens uppgift är stor, redan genom dess oberoende men också genom den ärlighet och kultur, som alligenom präglar den.

Tillit mig att speciellt tack för artikeln Spönningsorsak i julnumret — en artikel, som verkligen fördjupade och gjorde större för mig (gamla kvinnoskivvinn) hela kvinnoproblemet och lärde mig mycket.

Som ni kan förstå, faller det mig inte in att undvara Tidevarvet, och jag ber Er att låta mig ingå som årsabonnent för 1926."

"Kära Tidevarvet", skriver fru *Lydia Sille* i Trands, "du har varit min bästa vän under 1925. Så har varit den säkerligen varit för många kvinnor landet runt. När vardagens lekålska eller de långa avständer eller andra omständigheter tvungit till avskildhet och försäkelse av tankesbytte mellan meningsfränder, där har den alltid lika trofast kommit till oss med det vi trånade efter. Du kommer som en vän utan att fordra något i gengäld. — Tack för 1925! Välkommen åter!"

dan rättsuppfattning som gäller för den enskilde, och som i korthet kan formuleras i två bud: du skall hålla dina löften och du skall icke begå övergrepp på andras person eller egendom. Ligger man hörtill ett tredje bud: du skall erbjuda ersättning och vederlag när du gjort orätt, så kan man kontant av den nya moral, som skall gälla för framtidens rättsstat.

Med denna nya rättsordning skulle staten bli självförsörjande. Inga skatter för arbetsförmågan skulle påläggas utan endast en grundskatt för all jord, ty den är att anses som hela nationens egendom. Statens uppgift som reglerande och övervakande myndighet skulle dessutom betydligt inskränkas.

Rättsmoralen är ingen ny rörelse, slutade talaren. Den har funnits så länge rättfärdiga människor levat på jorden. Det enda nya är, att den skall respekteras även i det offentliga livet och detta krav är den enda möjliga förutsättningen för fred.

Vi återkomma till andra vid fredsveckan behandlade ämnen.

Abd-el-Krims öde

Abd-el-Krim, de upproriska rifånbyrernas hövding, som legat i strid mot Frankrike, skickade rykten som ånslade till franska rovet rykten om engelsk kapten för att erbjuda fred. Brand ägrade att ta emot sändebudet och förklarade sedan offentligt i franska riksdagen, att han alls inte ämnade underhandla med Abd-el-Krim, men väl med de stammar varför som som samlat sig under hans upprorsfärd.

Franska regeringen är nämligen säker på att kunna besegra Abd-el-Krim, fallt kriget skulle återupptagas i vår igen. Frankrike har lovat de upproriska stammarna oberoende men i detta oberoende ingår inte svernerättighet över gränserna och flyktigheterna inom deras område! Nu är Abd-el-Krim själv mycket intresserad av gruvdrift. Men han tycks få, så till med fullkomligt tillintetgörande för försök att bjuda Frankrike spetsen.

Frankrike har gjort Spaniens skäl till sin och skall hjälpa det att återerövra sina besittningar i Norra Afrika, som det inte kunna klara själv, militärindustrin till trots.

Det finns opposition mot Marockopolitiken i Frankrike, och affären är så ömtålig, så litet i stil med Locarno's affär, att regeringen måste vara strömt mot oppositionen. Men ämnet, som utgör, vidtagas sådana åtgärder som att vägra dem pass för utlandsresor.

Just det som känner intressekänslan i sitt handlande är mest rädd för att få den påpekad.

Herr *Oscar Coria* i Västerås: "Red av Tidevarvet! Sedan ett halvt år har underredat haft Tidevarvet och kan icke motat lusten att uttrycka min beundran inför de aktiva kvinnornas organ. Givetvis Tidevarvet ha mina tvivel på kvinnornas insats blivit rättade. Man hade ju sagt en viss förhoppning på kvinnorna, att när de en dag kom till makten, (d. v. s. fick rösträtt), skulle därmed en humanare värld ströja bröja över, till det mänskliga samfundets, skulle därmed bli föreställt, att kvinnorna skulle gå fram i samlat trupp för frihet och rättvisa och att lag-befäst orättvisa och lagsträddade ovanor skulle börja väcka framför kvinnorna front. Förbudsmörningen gav ett annat utslag, ty nog hade man berättat att svenska kvinnor skulle vilja göra sig bekväm att tillkännage sitt oberoende av rus-dryckshandlaren. Men då visade de sig ämnenliga löva. Inte heller de av visat någon påfallande iver att inrätta representanter av sitt land i riksdagen."

Det kan mycket väl bero på mig själv att jag inte riktigt förstått de psykologiska lagarna för detta fall. Nu börjar jag ana, att om kvinnorna skulle kunna göra något för en ny tidsålder, då måste de börja från grunden.

Man skulle endast önska att alla, som önska att på något sätt arbeta för fred, frihet och rättvisa, skulle förena sig om Tidevarvet som sitt officiella organ, snöja och alltmåra utveckla denna berömda publikation, som förtärdar en allsidig fred, rätt och frihet."

Praktisk hushållskurs

— vid *Lysium för flickor*, Kommandögatan 13, Stockholm.
Ett flödigt i skollärd anordnas även i stundande värtetmin och börjar den 27 Jan. kl. 10 f. m. Undervisning, tre dagar i veckan, meddelas i timre och enkeltare matlagning (middag och lunch), bakning, syning, inläggning m. m. Kurs i hemmets hygien och sjukvård ingår. Skolans expedition öppnar från den 13 Jan. kl. 10 f. m. (utom Lördagar). Prospekt kan erhållas utan skolans adress. Tel. 248 63. Örr 448.

Johanna Brunssons Vårskola

Kungsgatan 70, Stockholm. Tel. Norr 437.

Utbildning av Vivlarinnor och Yrkesutövare samt kurser i Hemsyning. De praktiska växkurserna börja 15 Jan. De teoretiska kurserna 15 Feb. Vårskolningskursen 16 juni. Prospekt.

Litterär nyodling

Den franske författaren Jules Romains fälde vid sitt besök i Stockholm i höst detta uttalande. "Den moderna människans uppfattning om konsten, därför att hennes själ förstår den, utan därför att hennes nerv ligga så på ytan."

När jag smått denna förolämpning å mina och de andra ähörarnas vägnar, var jag färdig att anse den som flackhet. "Själ" och "nerv", har man verkligen rätt att röra sig på så enkla schematiska begrepp i vårt psykologiska tidevarv? Säg åtminstone, att vi uppfatta sköheten i en tavla eller en bok med vårt "undermedvetna", detta präktiga nyckelord, som psykologerna skänkt oss. Det här en så tilltalande klang av mystik och dock är det gjort av moderna förståndsmänniskor. Man har alltså alla skäl att använda det — att ingen egentligen vet vad det innebär, behöver ju ingen läsas om.

Psykologerna arbeta ju under högt tryck. De kartlägg bit för bit av den själens väg, som slingrar sig i dunkla skakt genom Paradiso, Purgatorio och Inferno. Men de små karbitarna äro svåröversärliga för oss vanligt folk — vi vänta helst tills kartan blir litet mer överskådlig. Under tiden roa vi oss med att söka upp de skönheterna författare, som vägat sig ut på tilltills öskända själsmärken. Ty de äro ju oenkligen intressantare än de, som jaga sensationer i Afrika och Sibirien.

Tag en bok av Galsworthy t. ex. Vilken utsökt njutning bereder ej hans Forsythesaga, hur utdragen den än är. Med allt psykologiskt detaljstudium förenar dock Galsworthy en avsevärd materiell apparat. Hans figurer äro helt av denna världen — det synes oss, som om vi kunde resa över till England när som helst och skaka hand med dem.

Galsworthy kan rent av vara en förberedande skola i tillämd för den som sedan vill övergå till den stora franske psykologen Marcel Proust, vilken efter sin död 1922 blivit upphöjd till de unga diktarnas idol och i vars fötspår de nu trängas.

Marcel Proust har egentligen bara skrivit en enda lång självbiografisk roman "På jakt efter den förlutna tiden". "A la recherche du temps perdu". Under hans livstid hade ingen av hans samtida tillåtit att plöja in honom dessa digra volymer, till antalet cirka tjugo, vilka skölder hans barndom, ungdom och mandom. Nu är han på modet i Frankrike. Man söker och läser och suckar igen, ty det är ingen lektyr att smäta man tyvärr. Men man faller i snäva. Varför?

Jo, därför att han vägar sig ut i själens ökända land och skjutet åt sidan hela den triviala världen, som vi kunna utantill och som vi ej vilja höra mera om. Handling finnes knapp, miljööbildning inte heller. Man får blott veta vad de tänka och ibland hur deras tankar ta sig uttryck i en gest. Så finns det t. ex. i den andra delen "Sodom och Gomorra" av hans roman, en skildring på 150 sidor om hur hjältens tillbringat två timmar på en mottagning i den förnåma världen. Ur denna, man kan tycka den banalaste situation och miljö, som tänkas kan, får Marcel Proust fram en symfoni av själsrörelser. Dessa analyseras först var för sig och sedan blanda de sig tvärs över rummet och vinterträdgården på ett så påtagligt sätt, att man tycker att man hör och ser dem. Ja, Marcel Proust lyckas nästan vad spiritisterna med sina gemblåsor aldrig lyckats med, att materialisera andar. Under på, att folk tycker, han är intressant. Under på, att för närvarande det ges ut minst två litteraturanalytiska böcker om året över Marcel Proust! Under på, att de unga författarna följa honom i spåren!

Det finnes ingenting romantiskt eller översäpnt hos Marcel Proust. Fantasierna har hos honom ingen annan uppgift än den vetenskapliga. Han rör sig ej i något drömlandskap utan på den själens geografiska mark, som psykologerna just äro i färd med att kartlägga. De ha säkerligen en värdefull hjälp av Marcel Proust böcker — hittills ha de ej fått mycket av värde från hans lärjungar, av vilka ingen förmått axla mästarens mantel. Men skolan finns där och kommer säkert att sätta märke i litteraturhistorien.

Fru Marika Stjernstedt betecknade i sitt föredrag härom dagen denna skola som "spiritualistisk realism". Definitionen kommer mig att tänka på vår förra realistiska period. Det finns berättelser på 80-talet, som klart äro Marcel Proust-skolans begränsning. Man frågar sig ovillkorligen: Skola dessa stiltillstånd, återigen i "verkligtsexakt fotografi", äga litterärt värde, sedan de förlorat nyhetens behag och psykologen inrerangerat dem i vetenskapliga fack?

Skola vi om tjuo år vara lika uteläsa på Marcel Proust, som vi äro på Emile Zola för närvarande?

Alla andliga rörelser gå i vägor mellan analys och syntes. Den som är född under samma stjärna som Aristoteles, betecknar analysen som välgång och syntesen som välgald; den som är född under Platons ser syntesen som det högsta. Fransmännen äro förvisso födda under Aristoteles till sitt stora flertal och Marcel Proust är blott ett av bevisen därpå. Är det kanske i Tyskland, som nutidens syntes skall skapas till tröst för dem, som äro födda under Platon. Tecken tyda därpå. Elsa Wilkons

Barnen och svalorna

av Else Feldmann

Svalorna flög över husen, dogo sig ner på telefonrör och skorstenar och höll sammanträde. De bildade grupper och var och en av dessa grupper hade sin ledare och taleman. En av dem höll ett tal. Det var en vacker ung man med digga ögon och sköna, sammetsarta vinglar. Hans vilde hjärta längade efter äventyr. Restulen gav honom ingen ro. Han ville förklara för de unga svaldarna och svalarna, hur härligt det är att flyga ut i världen.

Hans släkt och vännar stodo med de gamla och kloka, med de tänkande, med filosofer och svärmördr på kindergartens tak, på lagertets skorsten, på polisbetsstas ledare och i uppbringningskontoret skrämta inte långt därifrån.

— Kära kamrater, sade han, svalor och svalungar! Ta fram en almanacka, om ni är nog bildade att kunna läsa, så skall ni få se att i morgon är den 8 september, och det är jungfru Marias födelsedag. Då påstå de tvänta, att alla svalar fara sin väg. Varför sitta ni önn kvar så här slöa? Då och då snappas ni en fluga, men jag frågar er: vad tänker ni leva av? I längden kan ni inte bli mätta på flugor.

Svalmammorna föllo honom i talt: vära unga kan ni inte flyga än!

— Ja, men det kunde de väl ha lärt sig. Det är så länge sen de kom ut ur ägget.

— De är för svaga och deras vinglar är för små. De kommer att falla ner i havet på vägen.

— De måste äta bättre, sade en svalmormor. Mormördar äro alltid för att man skall äta dukligt.

— Tittal ropade en liten svalunge och flaxade av fröjd med vingarna, titta, de ha kommit tillkalla.

Gruppen, som satt på lagertets skorsten, tittade bort mot kindergartens tak.

Barnen kommo upp för att leka på taket.

— De ha kommit igen! jublade de små och stora svalorna.

Barnen hade varit borta under sommaren, två månader på en skollövsskolor, Nu vore de hemma igen.

Barnen uppgjorde också svalorna. Tittal ropade ut, svalorna är kvar än!

Lärarinnan, en ung flicka i vitt linnekor, kom och satte sig hos barnen och tittade över mot lagertets tak.

— Ja, ni har rätt, sade hon, svalorna är kvar än. Det var då märkvärdigt.

— Tant Rosa, då vi reste på tåget, såg vi svalor, som redan var på väg söderut!

— Ja visst, barn, vi såg många, de flesta är redan sin kors. Det här är några, som kommit på efterkälken.

En liten fyraårig flicka klappade i händerna och ropade: de hade väntat på oss! — Anna har nog rätt, sade tanten. Nu skall vi ge dem mat. Hon gick ner igen till köket.

sen som det högsta. Fransmännen äro förvisso födda under Aristoteles till sitt stora flertal och Marcel Proust är blott ett av bevisen därpå. Är det kanske i Tyskland, som nutidens syntes skall skapas till tröst för dem, som äro födda under Platon. Tecken tyda därpå. Elsa Wilkons

— De tycker om oss, sade tvätterskan. — Och bröd, sade kokerskan. — Hon kom till igen på taket med den mat hon fått till svalorna och barnen strödde ut den.

Svalorna gladdes lika mycket som barnen.

— De har kommit igen, sade en ung svalmör. Och så söfnaderna de är. — Den lilla pojken med de nakna benen ser ut som en neger från Afrika.

— Det är nyttigt, sade en vis gammal svalpappa.

— De har vuxit alla och fått röda kinder. Det kommer av den sköna lantluft.

— Vad är det de står ut, frågade en kvick liten svala. Jag tror bestämt att det är fågelmat.

Det blev ett jubel bland gamla och unga svalor. De unga gladdes sig åt den goda maten, de äldre gladdes sig åt att ungarna skulle få just vad de behövde: en kraftig kost.

Ingen annan hade tänkt på dem medan barnen varit borta. Inte den tjocka lagertmästaren, som bara tänkte på, hur han kan göra tillvarorna mindre och förtjänsten större. Inte poliserna, som bara har med ljuvar och mördare att göra. Eller skatteindrivarna. Anej!

— Upphörsverket! Låt oss inte tala om det, sade svalmormor.

De små svalungarna hängde i vingarna på mödrarna: vi vill flyga över och smaka på vad vi fått! Och näbbarna stodo redan öppna.

Men nu grep den unge svalherren åter till ordet. — Man måste visa nobless, tillbakadraget, översätta han, ifall några av sällskapet icke förordat det frammande ordet. Inte genast gå löst på maten. Det är ju en kindergartens, och de små ska uppfostras. Det gäller att gå före med gott exempel. Ofta hade han hört fröken i vita linnekorren säga vackra saker om svalorna: titta, så renliga svalorna är, så kvicka i vändningarna, det får ni också lov att bli. Det var en stor ära för oss alla att bli så prisdade. Nu får vi över långsamt och värdigt.

En uppfostrande moder sade: — Huvudsaken är, att de små först får äta sig mätta. Sedan kan vi tänka på oss själva.

Men göm inte, sade den unge, att den som talar och undervisar framför allt har rätt att få ta för sig. Därmed menar de han försås sig själv.

Och det insåg också alla de andra.

Ett par vinglösa, och de sturo på Kindergartens tak.

De små började genast att plocka smula efter smula, tills de voro mätta.

— Nu blir deras vinglar starka, sade svalmör. Låt oss mest hålla flygvagning.

Det gjorde de, och kindergartensfröken sade: nu gör de flygörför, innan de anträder sin långa resa.

Upp i luften förklarade svalvar: nu går det riktigt bra. I morgon reser vi.

De andra instämde, det var ju på tiden. Nu ser man inga andra svalor längre.

Men mammorna oroades sig för sina yngsta.

I iverakade den minsta svalungen att flyga vilse och kom in i poliskontoret.

Den tögna ungen flög in genom ett öppet fönster och satte sig på en hög handlingar, som låg på skrivbordet.

Den stränge kommissionären var i full arbetsutövning, och en konstapel hade fört fram till honom en landstrykare, en karl med ett rött ansikte, full naturligvis. Han bekände, att han mördat någon. Och sade till sin ursäkt om och om igen: han måste ju ändå gå nångån.

Den stränge kommissionären slog hårt med handen i bordet och skrek: vanligen väntar man tills detta inträffar av sig själv.

Den lilla svalen suddade med sin ving vid papperen, så att de prasslade.

Kommissionären, som blev störd i förhört, störtade upp och slog efter svalor: dessa fördömda svarar, svor han.

Den lilla svalan fladdade ångsligt omkring, den fann inte någon förest, och kommissionärens näve säkerligen gjort slat på den, om inte den förfärliga fången snabbt öppnat närmsta fönster, så att den kunde fly. Det är ju en liten svala, sade han.

Nu flög svalen vettsträmd raka vägen till kindergartentaket, där han fann sina närmaste i största oro. Han berättade genast allt äventyr.

— Ja, sade en ung svalfröken! Man föredrar oss. Det är en svala, säga människorna och småle.

— Ja, ja, jublade de små, alla äro goda mot oss, världen är underbar.

— Vänta, ni små stackare, tänkte de gamla svalherrarna och fruarna. I morgon får ni lära er att värt liv är lika fruktansvärt och färligt som alla andra vardens liv. När ni flyger över sköna, mörka skogar kommer ni att höra hökarnas, gamarnas och örnnarnas skri, ni kommer att lära känna våra fränder, som bara vill äta upp oss. Vem vet, hur många av oss, som kommer behärrade ner till sörtern?

— Stackars små svalungar, sade milddarna och kysste dem på dunet i nacken, ni måste vara modiga i morgon, stora faror och strider förestår er.

— Då barnen vaknade nästa morgon, tittade de genast ut genom fönstret.

— Svalorna är borta, de ha flugit till Afrika.

— Två små flickor stuto i sina snjålsångar och talade om svalorna.

— Vem flyger högt, sade den ena: svalan eller luftspekket?

— Heja sovsalen blev intresserad och fråg gossarnas sida kom det: luftspekket förstås.

— Nej, ropade flickorna, svalorna flyger högt.

En liten dum pojke sade högt och mörskt: svalorna kan flyga lika högt som min drake.

— Då blev han utskrädd, ända tills tant Rosa kom in.

— Ett, två, tre! uppstigning, tvättning, frukost.

— Tant Rosa, klagade barnen, svalorna är borta.

— Ja, jag såg dem tidigt i morn, när de flög i väg. De reste till Afrika och hälsade hjärtligt till er!

Elin Wägnér:

Vi och våra tidningar

Man förstår bättre pressens möjligheter och svårigheter i fråga om att skapa en ny mentalitet, om man gör klart för sig, att pressen ingensting annat är än ett stycke allmänhet. De, som skapa pressen, de, som göra tidningarna dag för dag, äro ju inga andra än ett antal personer, tagna ur allmänhetens mitt. De, som skriva tidningarna, skilja sig från dem, som läsa, endast på den punkten, att de äro tränade och ofta mycket skickliga i att samla och servera det nyhetsstoff, som tidens ström för med sig dag från dag.

Journalisten är en herre, som berättar en nyhet och säger sin uppfattning för god, om morgon och inte gör en god historia sämre. Men annars är det ingenting som behöves skilja honom från hans bror kontorschefen, som berättar en historia för sin personal på 20. Han är kanske

bättre underrättad och mer blaserad på nyheter och genom ständigt bruk av ord har blivit okänslig för dem, så att det behövs starka doser för att de skola verka på honom. Men för det behöves han inte nödvändigtvis ha en annan mentalitet.

En tidningschef skulle inte ha bruk för en medarbetarstab med annan mentalitet än läsarens. Kanske kan han ha en eller annan apart medarbetare för kontrastens skull, men det finns gränser, inom vilka denna säregna mentalitet får utspela sig. Man skall ha kännning med publiken, och det får man bäst genom att vara sådan själv.

Stundom händer det, att en ledare och förkunnare använder pressen som talarstol. Han går tvärs över alla erfarenheter och inskränkningar. Men det är en sak för sig. Pressen har också i sin tjänst män av över-

blick och kunskap, som står vida över allmänhetens medelnivå. Specialister på olika områden skriva i våra tidningar, att de är ytterst värdefulla för oss, att få utdrag av deras vetande. Även de som förstå att lägga intressanta synpunkter på dagshändelserna och de, genom vilka vi få veta något om dagsoptimala vägar, äro värdefulla för oss. Men någon ny mentalitet i den mening, som fredsvetskans anordnare måste ha inlagt i ordet, när de gjorde den nya mentaliteten till ett överläggningsämne, det ha de icke.

Med kunnet och kloket stå dessa fackmedarbetare till fredsfrågan i stort sett på samma ståndpunkt som den stora allmänheten. Det finns inte hos dem någon radikal brytning med åsikten, att den enskilda staten skall värna sin integritet med vapen. Ja, nationernas förbund till trots och skiljedomsstanken till trots, ser man alljämt nationen som en isolerad företeelse, och man räknar med krig och tar pacifism från den komiska sidan. Fosterlandskärleken uppländas och förblandas fortfarande med nationalism i olika schatteringar. Man vill ha krigsmaskineriet kvar att bruka i nödfall.

Naturligtvis sker det en ständig skridning i uppfattningen och betraktelsesättet. Jag skulle vilja väga den paradoxen, att det att vara densamma som förte kriget innebär en stor förändring. Om jag har samma åsikter som då om krig och fred och försvar och staternas förhållande till varandra, då har jag i själva verket genomgått den ödesdigra förändringen från en människas, som hade sin tids åsikter till en människas, som har en förfulten tids. Jag har kommit i ett helt annat förhållande till min egen tid. Genom att förbli densamma har jag alltså förändrats. Genom att behålla sina åsikter från före kriget, har den svenska pressen och den svenska allmänheten enligt min mening blivit oändligt mycket mera konservativa. Den nya mentaliteten hos allmänheten eller knappast mentalitet utan snarare de nya livsvärnarna, de hänga samman med en ny uppfattningarna, de nya möjligheter, som tekniken bjuder genom övervinandet av alla avstånd, genom livets snabbare takt och rikare omväxling.

Pressen ändrar sina vanor genom att bjuda sin publik tekniskt allt bättre och bättre vara. Den rättar sig efter dess minskade tid och minskade upptagningsförmåga och ökade pretentioner. Utvecklingen går i den riktning, där minsta motståndet finnes. Intresset att övervinna svårigheter är koncentrerat och förbränt på vetenskapens och sportens område där fåtålet sköter om detta i de många. För övrigt vill publiken icke lösa problem utan korsordsgåtor när det är fråga om intellektuell gymnastik. Den får också korsordsgåtor.

Publiken har också som dr Söderberg anmärkt i Svensk tidskrift ett starkt personintresse. Men jag kan inte hålla med om att vår press tillfredsställer detta. Det är det enda område där den inte tillfredsställer behovet. Den är för anständig därtill. Men den läsas göra det. Den låter en berömd person antränga sig i en salong framför en kamera och svara banalt på några höga banala frågor och avspisar publiken med resultatet. En journalist, som nyligen gjort en intervjuering, beklagade sig

Pressen ändrar sina vanor genom att bjuda sin publik tekniskt allt bättre och bättre vara. Den rättar sig efter dess minskade tid och minskade upptagningsförmåga och ökade pretentioner. Utvecklingen går i den riktning, där minsta motståndet finnes. Intresset att övervinna svårigheter är koncentrerat och förbränt på vetenskapens och sportens område där fåtålet sköter om detta i de många. För övrigt vill publiken icke lösa problem utan korsordsgåtor när det är fråga om intellektuell gymnastik. Den får också korsordsgåtor.

Publiken har också som dr Söderberg anmärkt i Svensk tidskrift ett starkt personintresse. Men jag kan inte hålla med om att vår press tillfredsställer detta. Det är det enda område där den inte tillfredsställer behovet. Den är för anständig därtill. Men den läsas göra det. Den låter en berömd person antränga sig i en salong framför en kamera och svara banalt på några höga banala frågor och avspisar publiken med resultatet. En journalist, som nyligen gjort en intervjuering, beklagade sig

Kvinnornas idrottsriksdag

Riksmötet för kvinnlig fysisk fostran öppnades på fördagen den 9 dennes i Göteborgs Iduns lilla hemtrevliga lokal vid Kungsporsäven. Vältränade gymnaster och erfarna läkare mötte upp från skilda delar av landet, spånstiga unga män talade om träning och tävlingsresultat med ett allvar och en inriktighet, som visade hur nära deras hjärta ämnat låg. Vid måldröjan på Idun fick man tillfälle att vidare utveckla alla de läskter man av bygghet eller andra skäl höll inne med under diskussionen i Chalmers sal, där alla föredragen hölls.

Doktor Ada Nilsson förklarade med några hälsningsord mötet öppnades. Till ordförande för mötet valdes därefter dr Ada Nilsson, vice ordf. blevo gymnastiledare fröken Karin Karling och doktor Elin Odencrantz, sekreterare blevo fröken Ella Gyberg och fru Ingeborg Björklund med gymnastikdirektör fröken Elin Falk som suppleant, juristerna blevo frökenarna Österdahl och Bergkvist.

Av års- och revisionsberättelserna, som upplästes, framgick bl. a., att förbundet anordnat särskilda idrottskurser på Landsberg, att vikt lagts vid friluftsvandring för arbeterskor samt att förbundet åtnjutit ett statligt understöd av kr. 1.800.

Till styrelse valdes följande dag med acklamation doktor Ada Nilsson, frökenarna Anna Behle, Lilly Dufberg, Elin Falk, Ida Fischer, Marrit Hallström, Maria Kärberg, fru Ingrid Larsson-Holm, fröken Selma Lundberg, doktor Karolina Widerström, rektor Maria Asp, doktor Andren-Svedberg, frökenarna Signe Regnell, Ester Svalling, Karin Ljungvalld, Ella Österdahl, Elin Johansson, doktor Helena Klein samt en vakant som styrelsen förbehöll sig rätt att tillsätta, liksom den utbad sig och erhöill tillstånd att ersätta ev. avgående styrelsemedlem.

Maskinens förhållning med människan.

Doktor R. D. Wilson M. A., sekreterare i Industrial fatigue research board i London, höll ett mycket intressant föredrag om nya undersökningar rörande tröttheten på det industriella arbetsområdet med särskild hänsyn till arbetets natur. Med skiljaktighet visade han en hel del tabeller och statistik, varpå han grundade sina slutsatser.

Inom industrin, sade doktor Wilson, går utvecklingen i den riktningen att man använder allt mindre mänsklig arbetskraft och allt mer maskiner. Till att börja med inskränkte man sig till att studera människan i förhållande till maskinen i avsikt att endast undvika olyckshändelser, men från 1918 har funnits en kommission för att undersöka industrins inflytande på mänskligt arbete. Denna kommission är understödd av staten och ett fysikologiskt institut.

Arbetet kan indelas i två grupper: tungt arbete (muskelarbetet) och

lätt arbete med upprepning, d. v. s. arbete som inte fordrar så stora muskelsäntringar, men som är desto mer monotont och förslående.

Vid de försök som gjorts hade man i största möjliga mån sökt undvika störningar i arbetet, så hade t. ex. arbetarna i många fall inte vetat om när de observerades.

Med siffror visade nu doktor Wilson hur arbetstidens längd och hur pauser influera, hur ventilation, ändring av maskin, ändring i ställning influera etc.

Det visade sig då, att talrika pauser voro till så avgjord nytta för produktionen, att till och med så långa pauser som 20 minuter i timmen voro att föredraga framför oavbrutet arbete under en följd av timmar. God ventilation ökade arbetsförmågan men sömnhatten nedsatte den mycket. Våren tycktes vara den tid då prestationerna blevo störst. Om arbetarna voro tvungna att stå blev resultatet sämre än om de fingo tillstånd att sitta eller stå efter behag.

Vid försök som gjorts för att utrona hur man bäst bör bära tunga saker fick man fram att bäst var öket på axlarna med t. ex. en tung öka på var sida, därmäst bärande med händerna (med hängande armar), liksom tungt i var hand. Sämst var att bära mot höften och i ryggsäck. Alla detta gällde tungt muskellarbete.

Vid lättare arbete med monotont upprepning har man gjort försök med tio minuters paus, fem minuters paus etc. och funnit, att ett inte allt för långt avbrott så ofta återkommande en gång i timmen verkar främjande på arbetsprestationen. Vid dykligt arbete inverkar också ljuset, dagsljuset har bättre inverkan än konstgjord belysning.

Ännu ha dessa undersökningar hållits ganska litet inflytande, men de praktiska resultat som vetenskapen på detta sätt kommer till måste givetvis inverka på förhållandena. Det är ingen filantropi det här gäller utan helt enkelt ett höjande av hela nationalförmågan genom att höja den enskildes prestationsförmåga stället för att söka bort kraft på dåliga arbeten.

Sedan fröken Karling tackade doktor Wilson kastade sig fröken Hesselgren med eld i diskussionen. Dessa undersökningar, som delvis inte ens varit publicerade förut, voro för

henne som sakknutig på området av ofantligt intresse. Vi så faktiskt trevande när det gäller det industriella arbetet, men även skräväsandet behövde tid för att finna sin form. Den industriella mekaniseringen tränger ut till alla områden. Skall vi kunna övervinna massuggestionen och därjämte svårigheterna att vara sams? Eller måste individerna obotligt märkas av det industriella arbetet? Lantarbetarna som flytta till städerna ha större motståndskraft när de ta itu med industrarbetet än de som bli uppfödda så att säga i fabriken. Ju längre fram man kommer i industrins historia ju mer spårar man industrins inflytande. Det är möjligt att det skärper intelligensen och höjer leveringsstandarderna men det ökar också benägenheten för nervositet och kroppsligt svaghet samt en benägenhet att lättare bli offer för massuggestionen.

Genom införande av 8 timmarsdagen har man fått behag av att koncentrera arbetet på dessa timmar och man vill då ha så få pauser som möjligt, men både arbetare och arbetsvärdarna bedra sig på detta sätt. Med ett dykligt ihållande arbete utan pauser blir arbetaren så trött att hans prestationsförmåga avsevärt minskas och försämras.

Instinktivt intar arbetaren ofta den ställning som är minst tröttsam i arbetet, men även exempel på motsatsen finns, då massuggestionen verkar så starkt att individen böjer sig mot sin vilja. Man har rättighet att vara individualist, vi måste uppnå individualism, men endast till den sådan grad att den inte blir besvärande för andra. Arbetare och arbetsvärdare måste i detta fall söka samarbeta, annars kommer möjligen även dessa försök till förbättringar, som vi nu äsyta, att i likhet med ett föregående system mötas av misstro.

Fröken Falk frågade, hur arbetarna tillbringade sina vilopausar. Hon framhöll, att vilodagen borde organiseras så att arbetarna, om de förut ha ställt, borde sitta och vila. Dessutom borde man försöka genomföra isolation av de betande delarna.

I gymnastiken borde inte så stort utrymme lämnas åt de raka, geometriska rörelserna, utan åt de mera avrundade, vilka äro mera användbara för det praktiska livet.

STILLE

RULLSTOLAR

alla slag

Begår vår specialkatalog

REGERINGSBOKEN I STOCKHOLM

Telefonvärd Rika 166 70-72

Order från landsorten 166 72

K. F:s Margarin

Endast i Konsumtionsföreningarna

Fröken Hesselgren invände här emot, att känslan av tvång tar bort känslan av vila, men medgav, att arbetarkorna borde få upplysning angående rätta sättet att vila.

Mentalitetens betydelse för arbetsprestationen betonades. En verklig svårighet låge i att ordna vilopauserna. Som det nu är, äro meningarna delade i fråga om lämpligheten att å ena sidan ha en lång rast mitt på dagen och i så fall sitta senare eller att å den andra koncentrera arbetet och sedan vara fri.

Fru Asplund betonade ävenledes sinnesstämmningens betydelse för arbetet och gjorde gällande, att man dessutom kunde behöva ett förbund för psykisk kultur. Kvinnor i symnerhet kunna inte vila. En man kan inträffa sig bekvämt, han vråkar sig, men en kvinna som lärarinnan kan aldrig under dagens lopp fullständigt koppla av, och natten är för kort att vila på. Svensken behöver mer glädje i sitt arbete. Italienerna har glädjen till skänks, vi få skaffa oss den.

På kvällen aväts under god stämning en gemensam fästmiddag på restaurang Imperial. Särskilt roligt var det tal doktor Ada Nilsson höll och i vilket hon liknade förbundet vid ett tre års gammalt barn, vars föledsged av försämdade just frände. Barnet hade redan vuxit så mycket, att det hunnit förbi den värsta spädbarnsdödigheten, och funnes det nu hopp om att det skulle få leva.

Söndagens förhandlingar.

Av söndagens föredrag må nämnas gymnastiklektionen fröken Elin Falks särdeles intressanta och sakrika utläggning av gymnastikläraressens arbetsuppgifter.

Hon betonade vikten av att de gymnastiska övningarna inriktas på arbetsförmågan i livet. Föredraget avslutades med en redogörelse för klassrumsgymnastiken, avpassad efter det praktiska livets uppgifter t. ex. övning i att snöra av en sko, torka bordet, skaka matta.

I den efterföljande diskussionen uttryckte sig bl. a. dr Karolina Widerström som framhöll betydelsen av en omställning av skolornas och manskola till revolution mot skolbänken!

Diskussion om fysisk fostran inleddes av doktor Nilsson.

Tyngdpunkten på programmet låg givetvis vid diskussionen om kvinnlig idrott med inledningsföreläsning samt inlägg av kända idrottsskivnor. Doktor Nilsson framhöll i sitt inledningsanförande att både män och kvinnor ha behov av idrott, och en rätt ledd idrott har stor betydelse för kroppens fysiska utveckling. Genom en viss grad av övning eller träning bör

vi söka nå herravälde över vår kropp. Kroppens inverkan på individens hela sinnesstämmning och idrotten motverkar de hygieniska värdena av det moderna ställsättande livet. Dessutom är idrott karaktärsdrägnad, den avhåller individerna från missbruk av njutningsmedel och ger tillfälle till samvaro mellan de olika könen på ett naturligt sätt. Både vuxna och växande ungdom bör sysselsättas sig med idrott. Visserligen är idrotten inte alltid nyttig. Man kan ådra sig dels yttre dels inre skador. De yttre äro väl för alla välkända uti vi inte behöva dröja så vidare. Av inre äro det mest hjärta och lungor som kunna bli lidande. Hjärtat kan hos flickor i utvecklingsåren vara mindre kraftigt och bör därför skonas i viss mån. Vid maximal ansträngning bildas i vuxna åldern avfallsprodukter, som kunna bli ödesdigra. Man har framställt krav på att tävling och träning till tävlingar skulle förbjudas för barn under 18-år.

En dylik gräns är väl knappast fysikologiskt berättigad. Bättre då med övningar under så stark kontroll som möjligt. Läkareundersökning före träning bör bli obligatorisk om statsanslag skulle lämnas. Därigenom hindras individen med organiska rubbningar från att ådraga sig framtida men. En dylik undersökning bör inte bli svårare att genomföra än gymnastikinstruktion 1863.

Men inte endast de fysiskt välutrustade bör deltaga i idrottslivet. Även de kroppsligt mindre begåvade bör få en vägledning. Dessutom bör en rationell diet ges. Elin Falks exempel har man i en engelsk skola, som var upplagd i olika internat, observerat att eleverna i ett internat med vegetarisk diet visade bättre tävlingsresultat och mindre sjuklighet än barnen i de andra internaten, där man förde köttiet. (Forts. sid 6)

Sjukvårds- och Förbandsartiklar

Kirurgiska Gummirvar, Bandager alla slag, Elektriska Hörsapparater, Induktionsapparater, Aderbräckstrumpon, Bräckband, Ryggkällare, Grossesskorrektor och Göddlar, Förbandstullar, Lössskyddarna, Skåpsskånor, Liggyddor, Dambador, Barnvårdsartiklar alla slag m. m. Besök eller tillskriv oss. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special

Vesterlånggatan 66
(Ingång i Passagen)
Bilger Jarlsatan 9
STOCKHOLM

för mig övert att inte kunna få andas om eller andyta de verkligt roliga glimtar hon fått av de intervjuade verkliga tillvaro. Så närgångna karaktäristiker av berömda personer, som man kan få läsa av engelska journalisters hand föremöjcker icke i Sverige. Amat än i upprädda utnämningstävster, och där är det akademiker, som begå dem.

En ny uppfattning i den mening som anpassar sig efter det genom riksdag radikalt förändrade läget håller dock tysthet på att förberedas. Men den sker enligt min mening i en värld, som pressen har mycket litet känning med. Den avspeglar enligt sin natur det yttre förloppet, dess värld är de stora rubrikerna värld. Det inträffas inte för den det som smäller högt och syns vida. Gränsvärderna mellan Grekland och Bulgarien; pang, stora rubriker! Men en kongress av alla Europas minoriteter kan, som nylicen skett, få sammanträda i Genève och formulera sina fördringar på majoriteterna utan att allmänhetens intresse påkallas därför. Ändå är frågan om minoriteterna Europas viktigaste äre angelägenhet, och det är just den som

öppnar en lucka i skiljedomsavtalen, därför att den kallas en inrepolitisk angelägenhet, som icke kan dras för skiljedom. Medan i själva verket tyskarnas behandling i Tjeckoslovakiet eller ungrarnas i Rumänien är en sak som angår Tysklands och Ungerns förhållande till Tjeckoslovakiet och Rumänien.

De som verkligen angripa fredsproblemet i dess kärnpunkt, inte genom resolutioner utan genom handling, är kristjansvägararna. När svenska sektionen av kristjansvägararnas internationella bildades för ett år sedan, hälsades den med otidigheter i pressen. Sektionen har i dessa dagar hållit sitt årsmöte här i Stockholm i fullkomlig anonymitet. Den har ett väljare mellan otidigheter och tystnad på orelsens oavruvande stadium.

Jag tror inte, att pressen skulle i och för sig ha något emot på att ta hand om pacifismen, om den märkte att den kunde vinna ut något verkligt intresse ur den. Men är så länge fungerar vi alla så enkelt, att vi tycker att krigsuttömt är bättre nyhetsstoff

än fredlig förlikning, att en mördrare är tryggare än en Carnegiejätte, trötter och skandaler roligare än vänskap och lyckosamma händelser. Det finns en tidning som bara skriver om det som är trevligt och inte lästas om något annat. Det är Christian Science Monitor, men den måste inte vara någon god affär, ty den lär betala världens sämsta honorar.

Vår press står tekniskt sett på en hög nivå, är oberoende och har i allmänhet en stabil ekonomi. Den föfogar över en tabak dugligt och talangfullt folk. Men en uppostare till radikal pacifism är den inte.

Kan jag bli överbevisad om att ha orätt, så mycket bättre. Men jag tror, att för den enskilde som har en vilja och ett patos på denna punkt finns det på nuvarande stadium bara det personliga inflytandet värd. Det är på den vägen en sinnesändring förberedes, tills den kommer på den punkt, då den måste uppmärksammas av pressen.

Man kan trösta sig med att omsluta

get i den franska politiken, som kan staterades vid valen 1924 då det nationella blockets män störtades och det radikala kom till makten, skedde ut i hjälp av, ja i trots av hela den härskande parispressen. Medan det dag för dag monotont upprepadet den Poincarés sanktionspolitikens sats, skedde omvägningen bakom dess rygg. Det var något av det roligaste en tidningsläsare fått uppleva. Valutagningen var ovident, och ännu kort före valen tipsade svenska korrespondenter på Poincarés seger.

Asiktens spridande från mänskliga till mänskliga är en särskilt egendomlig process. Det går tyvärr inte så enkelt till, som när man vid en elskvåda på landet rasat knyten en kedja och längre vatten från sjön till beandstället. Ty en människas är motviljig för att åder endast i de sällsynta fall, då hennes potet står öppen och hennes ande innanför denna potet är beredd. Kommer hon i sådana försväralösa ögonblick nära det inflytande, som vi för kortethets skull kunna kalla det rätta, då har hon ohjälpligt skett. Varför anordna

man med otrolig möda en uppbyggelse? Väl inte för att någon skall bli upplyst om en massa fakta. Men för att någon eller några flera många av deltagarna under en öppen stund skall bli inficerad med ett nytt tankesätt, som sätter i gång den inre förvandlingsprocessen.

Det är inte uteslutet att ett sådant inflytande kan nå en av oss journalister, ja jag väjar inte för tanken, att det skulle kunna nå en referent. Och sen kan det sippra in i en tidning och i en läsare. Men även i detta fall är det fråga om en personlig händelse.

Fredspropaganda i välsänt mening tror jag inte på. Propagandan är över huvud ett avtrubbat och utdött vapen. Man reagerar inte längre för den. Men sedan man väl fått en pacifistisk inriktning, då levererar varje ändring varje dag med eller mot sin vilja nya bevis för att en ny politik är nödvändig och att, som fröken uttryckte det i ett anförande, det är brådskande ärendet, ty tiden är mogen.

